

Єдиний державний екзамен з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 4210

Інструкція щодо виконання роботи

Екзаменаційна робота складається з двох частин, що містять 27 завдань. Частина 1 містить 26 завдань, частина 2 – одне завдання.

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 3,5 години (210 хвилин).

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Відповідь запишіть в зоні відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у бланк відповідей №1.

КВМ

Бланк

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д
5	2	6	1	3

7	5	2	6	1	3													
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Відповідь:

РАСКИДАТЬ	ИСПУГАТЬ
-----------	----------

9	Р	А	С	К	И	Д	А	Т	Ь	И	С	П	У	Г	А	Т	Ь
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Відповідь:

1	2	4
---	---	---

14	1	2	4															
----	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Завдання 27 частини 2 – твір за прочитаним текстом. Це завдання виконується на бланку відповідей №2.

Всі бланки ЄДЕ заповнюються яскравими чорними чорнилами. Допускається використання гелевої, або капілярної, або пір'яної ручки.

При виконанні завдань можна користуватися чернеткою. Записи у чернетці не враховуються при оцінюванні роботи.

Бали, одержані Вами за виконанні завдання, сумуються. Намагайтеся виконати як можна більше завдань і набрати найбільшу кількість балів.

Після завершення роботи перевірте, щоб відповідь на кожне завдання у бланках відповідей №1 і №2 була записана під правильним номером.

Бажаємо успіху!

Частина I

Відповідями до завдань 1-26 є цифра (число) або слово (кілька слів), послідовність цифр (чисел). Запишіть відповідь в поле відповіді в тексті роботи, а потім перенесіть у БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №1 справа від номера завдання, починаючи з першої клітинки, без пробілів, ком та інших додаткових символів. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці відповідно до наведених у бланку зразків.

Прочитайте текст і виконайте завдання 1-3.

(1) Якщо Вам довелося під час грози при коротких спалахах блискавки опинитися на жвавій міській вулиці, Ви, звичайно, помітили одну дивну особливість: вулиця, тільки що повна руху, здається в такі миті немов застиглою, перехожі зупиняються в напружених позах, машини нерухомі, чітко видно кожну спицю колеса велосипеда. (2) Причина уявної нерухомості

полягає в незначній тривалості блискавки – тисячні частки секунди. (3)Не дивно, що вулиця, повна різноманітних рухів, здається при світлі блискавки абсолютно нерухомою: <...> ми помічаємо на ній тільки те, що триває тисячні частки секунди.

1

Укажіть речення, у яких правильно передається **ГОЛОВНА** інформація, що міститься в тексті. Запишіть номери цих речень.

1) Жвава міська вулиця, повна різноманітних рухів, здається при світлі блискавки абсолютно нерухомою.

2) Блискавка триває тисячні частки секунди, і тому при її світлі людина помічає тільки те, що триває саме в цей проміжок часу.

3) Встановлено, що тривалість блискавки становить всього тисячні частки секунди.

4) При коротких спалахах блискавки на жвавій міській вулиці за тисячні частки секунди можна чітко побачити рухомі предмети.

5) Під час спалаху блискавки людське око помічає тільки те, що відбувається за тисячні частки секунди, адже саме стільки триває розряд блискавки.

Відповідь: _____.

2

Яке з наведених нижче слів повинно стояти на місці пропуску в третьому (3) реченні тексту? Випишіть це слово.

але

отже,

адже

тому

наприклад,

Відповідь: _____.

3

Прочитайте фрагмент словникової статті, у якій наводиться значення слова РУХ. Визначте значення, у якому це слово вживається у першому (1) реченні тексту. Випишіть цифру, що відповідає цьому значенню у наведеному фрагменті словникової статті.

РУХ, у, ч.

1. див. Рухатися.

2. Форма існування матерії, безперервний процес розвитку матеріального світу. *Немає матерії без руху і руху без матерії.*

3. Переміщення кого-чого-н. в певному напрямку. *Обертальний р. Р. планет. Р. військ.*

4. Зміна положення тіла або його частин. *Р. руки. Незручний р. Лежати без руху.*

5. *перен.* Внутрішнє спонукання, викликане будь-яким почуттям, переживанням. *Р. серця. Душевний р.*

6. Їзда, ходьба в різних напрямках. *Жвавий р. транспорту.*

7. *перен.* Жвавість, напруженість дії. *У н'єсі мало руху.*

8. Активна діяльність багатьох людей, спрямована на досягнення спільної соціальної мети. *Демократичний р.*

9. Перехід з одного стану, з однієї стадії розвитку в інший стан, іншу стадію. *Р. подій.*

Відповідь: _____.

4

В одному з наведених нижче слів допущено помилку в постановці наголосу: **НЕПРАВИЛЬНО** виділена буква, що позначає наголошений голосний звук. Випишіть це слово.

вдЕржати

абИяк

вИмова

заввИшки

згАрячу

Відповідь: _____.

5

В одному з наведених нижче речень **НЕПРАВИЛЬНО** вжито виділене слово. **Виправте лексичну помилку, дібравши до виділеного слова паронім. Запишіть дібране слово.**

Над «Енеїдою» Котляревський працював **ПРОТЯГОМ** 27 років.

Ночі ставали холодними і **ВІТРЯНИМИ**.

Хтів пан когось **ОШУКАТИ**, та й сам ошукався.

Кава – приємний, тонізуючий **АРОМАТИЧНИЙ** напій.

Харитон був учнем здібним, відразу **ЗАСВОЇВ** урок.

Відповідь: _____.

6

Відредагуйте речення: виправте лексичну помилку, **вилучивши зайве** слово. Випишіть це слово.

Мені терміново треба було написати мою автобіографію.

Відповідь: _____.

7

В одному з наведених нижче слів порушено норму при відмінюванні числівника. Виправте помилку і запишіть це слово правильно.

шестисот

шестистам

двохста

двомстам

двомастами

Відповідь: _____.**8**

Установіть відповідність між граматичними помилками і реченнями, в яких вони допущені: до кожної позиції першої колонки доберіть відповідну позицію з другої колонки.

ГРАМАТИЧНІ ПОМИЛКИ	РЕЧЕННЯ
А) помилка у вживанні прийменника	1) Ми цінуємо й пишаємося своїми батьками.
Б) неправильне введення дієприкметникового звороту	2) Дні почали коротшати.
В) тавтологія	3) Лежачий на столі зошит був відкритий.
Г) неправильний порядок слів у реченні	4) Яскравим прикладом щодо цього аргументу є кіноповість Олександра Довженка «Україна в огні», у якій яскраво протиставлено дві головні героїні.
Д) неправильна побудова конструкцій з однорідними членами	5) Можна все на світі вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину.
	6) Стрімкі весни щоразу змінювалися на спекотне літо.
	7) На три кілометри від кордону знаходилося наше село.
	8) Влучним був удар по воротах центрального нападаючого.
	9) Роздуми обірвав плач тримісячного братика.

Запишіть у таблицю вибрані цифри під відповідними буквами.

Відповідь:

А	Б	В	Г	Д

9

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) р..бристий, р..веранс, р..дати
- 2) марм..лад, пел..на, през..дент
- 3) в..ршина, дал..чінь, р..зонанс
- 4) бр..ніти, вит..рати, скр..піти
- 5) прим..ритися, зам..сти, мороз..во

Відповідь: _____.

10

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущена одна й та сама буква. Запишіть номери відповідей.

- 1) пр..бавити, пр..бідний, пр..блискучий
- 2) пр..болючий, пр..великий, пр..смачний
- 3) пр..багатий, пр..тихий, пр..швидкий
- 4) пр..балковий, пр..високо, пр..кочувати
- 5) пр..сохлий, пр..злий, пр..сипати

Відповідь: _____.

11

Укажіть варіанти відповідей, у яких в усіх словах одного рядка пропущений м'який знак. Запишіть номери відповідей.

- 1) багрянец.., чіткіс..ть
- 2) вагаєш..ся, скрин..ці
- 3) хустин..ці, тіт..чин
- 4) перелаз..те, памороз..
- 5) люд..ми, поглян..те

Відповідь: _____.

12

Укажіть варіанти відповідей, у яких у всіх словах одного рядка пропущений апостроф. Запишіть номери відповідей.

- 1) гороб..ята, кров..ю
- 2) безправ..я, без..іменний
- 3) в..ялити, без..ядерний
- 4) зіп..ястись, пр..янощі
- 5) зав..язка, бур..я

Відповідь: _____.

13

Визначте речення, у якому **НЕ** зі словом пишеться разом. Розкрийте дужки і випишіть це слово.

Коли копають картоплю, ключ угорі журавлиний рідною мовою кличе у (НЕ)ВІДОМІ краї.

В кім юная душа – той (НЕ)СИВІЄ з горя.

Але є у них барви і дух чорнозему та блакиті; і (НЕ)СПІВУЧІ вони, а тривожні.

Пора б умирати, а (НЕ)ВМИРАЄ, тільки листом плаче, тихо, поволі, як удовиця.

(НЕ)КРАСА красить, а розум.

Відповідь: _____.

14

Визначте речення, у якому обидва виділених слова пишуться разом. Розкрийте дужки і випишіть ці два слова.

(НІ)ХТО таких героїв вам (НЕ)ЗНАЙДЕ.

Молодята про ЩО(СЬ) розмовляють (У)ДВОХ.

Дорога, обсаджена струнками тополями, простяглася рівним полем і губилася ГЕН(ГЕН) на НЕБО(КРАЇ).

Нарешті машина вискочила на міст, але міст ЧОМУ(СЬ) тягся БЕЗ(КІНЦЯ)КРАЮ.

КОЛИ(НЕ)КОЛИ набіжить вітер, ударить тугою хвилею (ПО)ВЕРХОВІТТЯХ.

Відповідь: _____.

15

Укажіть всі цифри, на місці яких пишеться **НН**.

Сонячне світло і тепло було наповне(1)е для мене великої сили, що і потугу воно давало для пророста(2)я числе(3)ої різнокольоровоцвітучої росли(4)ості, травам різним і соки життєдайні деревам усім, щоб вони листом зеленим укривалися і цвітом цвіли та плодоносили.

Відповідь: _____.

16

Розставте розділові знаки. Укажіть два речення, в яких потрібно поставити **ОДНУ** кому. Запишіть номери цих речень.

1) Гори вкриваються позолотою й блиском.

2) Папери були скрізь і на столі і на полицях.

3) В саду цвіли бузина та калина.

4) В своїй хаті своя й правда і сила і воля.

5) Призахідне сонце пронизувало ліс кривавило червоним промінням мокрі блискучі стовбури.

Відповідь: _____.

17

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Між горами старий Дніпро (1) неначе в молоці дитина (2) красується (3) любується на всю Україну.

Відповідь: _____.

18

Розставте розділові знаки: укажіть цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Понеси мене на крилах (1) радосте моя (2) де на пагорбах (3) і схилах сонця течія.

Відповідь: _____.

19

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Птахи співають для того (1) щоб оспівати свою територію (2) позначити її співом.

Відповідь: _____.

20

Розставте розділові знаки: укажіть всі цифри, на місці яких у реченні повинні стояти коми.

Бо пам'ятайте (1) що на цій планеті (2) відколи сотворив її пан Бог (3) ще не було епохи для поетів (4) але були поети для епох.

Відповідь: _____.

21

Знайдіть речення, у яких **кома ставиться** відповідно до одного й того ж правила пунктуації. Запишіть номери цих речень.

1)Надзвичайно різноманітний світ нашої планети. 2)Він дивує нас багатством видів, форм, барв, надзвичайними плодами, чарує своєю неповторною красою, вабить нерозгаданими таємницями.

3)Людське життя немислиме без рослин. 4)Багато рослин завдяки своїм цілющим властивостям здавна використовуються для лікування різних хвороб, виготовлення нових медичних препаратів.

5)У наш час з усіх кінців земної кулі лунають голоси вчених, які з тривогою повідомляють про значне збіднення рослинності у різних країнах. 6)В окремих країнах створено Червоні книги. 7)Червона книга – це не просто перелік видів для ознайомлення з ними. 8)Рослини, занесені до неї, охороняються законом.

(За В. Протопоповою)

Відповідь: _____.

Прочитайте текст і виконайте завдання 22-27.

(1)У дитинстві я зачитувався книжками про індіанців і пристрасно мріяв жити де-небудь в преріях, полювати на бізонів, ночувати в курені ... (2)Влітку, коли я закінчив дев'ятий клас, моя мрія несподівано здійснилася: дядько запропонував мені охороняти пасіку на березі тоненької, але рибної річечки Сісяви. (3)У помічники він нав'язав свого десятирічного сина Мишко, хлопця статечного, господарського, але ненажерливого, як галчєня.

(4)Два дні пролетіли в одну мить: ми ловили щук, обходили дозором наші володіння, озброївшись луком і стрілами, невтомно купалися; в густій траві, де ми збирали ягоди, таїлися гадюки, і це надавало нашому збиранню гостроти небезпечної пригоди. (5)Вечорами у величезному казані я варив юшку зі спійманих щук, а Мишка, пихкаючи від натуги, висьорбував її величезною, як ківш екскаватора, ложкою.

(6)Але, як з'ясувалося, одна справа – читати про мисливське життя в книгах, і зовсім інша – жити нею в реальності.

(7)Нудьга мало-помалу почала докучати, спочатку вона нила несильно, як недолікований зуб, потім біль став наростати і все лютіше терзати мою душу. (8)Я страждав без книг, без телевізора, без друзів, уха набридла мені, степ, уतिकаний оранжевим камінням, схожого на ікла вимерлих рептилій, викликав тугу, і навіть далеке поле жовтого соняшника мені здавалося величезним кладовищем, яке завалили штучними квітами.

(9)Одного разу після обіду почувся гул машини. (10)Дядько так рано ніколи не приїжджав – ми вирішили, що це розбійники-грабіжники.

(11)Схопивши лук і стріли, ми вискочили з намету, щоб дати відсіч непроханим гостям. (12)Біля пасіки зупинилася «Волга». (13)Високий чоловік років сорока, обійшовши машину, відкрив задні двері і допоміг вийти маленькому дідусеві. (14)Той, хитаючись на слабких ногах, важко присів на траву і став з жадібною пронизливістю дивитися навкруги, немов чув у літній спеці якийсь невиразний запах і намагався зрозуміти, звідки він виходить. (15)І раптом ні з того ні з сього дідусь заплакав. (16)Його обличчя не морщилось, губи не тремтіли, просто з очей часто-часто потекли сльози і стали падати на траву. (17)Мишко хмикнув: йому, напевно, здалося дивним, що стара людина плаче, як дитя. (18)Я смикнув його за руку. (19)Чоловік, який привіз старого, розуміючи причину нашого подиву, пояснив:

(20) – Це мій дідусь! (21)Раніше він жив тут. (22)На цьому самому місці стояло село. (23)А потім всі роз'їхалися, нічого не залишилося ...

(24)Старий кивнув, а сльози не перестаючи текли по його сірих запалих щоках.

(25)Коли вони виїхали, я озирнувся по сторонам. (26)Наші тіні – моя, висока, і Мишкова, трохи менша, – перетинали берег. (27)Остеронь горів вогонь, вітерець ворухив футболку, яка сушилася на мотузці ... (28)Раптом я відчув всю силу часу, яке ось так раз – і злизало цілий всесвіт минулого. (29)Невже від нас залишаться тільки ці смутні тіні, які безслідно розтануть в минулому ?! (30)Я, як не намагався, не міг уявити, що тут колись стояли будинки, бігали галасливі діти, росли яблуні, жінки сушили білизну ... (31)Жодного знака колишнього життя! (32)Нічого! (33)Тільки сумна ковила скорботно хитала стеблами і маленька річечка ледь ворухилась серед очеретів...

(34)Мені раптом стало страшно, піді мною ніби обвалилася земля і я опинився на краю бездонної прірви. (35)Не може бути! (36)Невже людині нічого протиставити цій глухій, байдужій вічності?

(37)Увечері я варив юшку. (38)Мишко підкидав дрова в багаття і ліз своєї циклопічною ложкою в казанок – знімати пробу. (39)Поруч з нами боязко ворухилися тіні, і мені здавалося, що сюди з минулого несміливо прийшли люди, які колись тут жили, щоб погрітися біля вогню і розповісти

про своє життя. (40)Часом, коли пробігав вітер, мені навіть чути було чиїсь тихі голоси...

(41)Тоді я подумав: пам'ять. (42)Чуйна людська пам'ять. (43)Ось що людина може протиставити глухій, холодній вічності. (44)І ще я подумав про те, що обов'язково всім розкажу про сьогоднішню зустріч. (45)Я зобов'язаний це розповісти, тому що минуле посвятило мене в свою таємницю, тепер мені потрібно донести, як тліюче вугіллячко, живий спогад про минуле і не дати холодним вітрам вічності його погасити.

(За Р. Савіновим)

22

Які з висловлювань відповідають змісту тексту? Укажіть номери відповідей.

1) Через багато років ніщо не нагадувало про те, що колись на березі річки Сісяви жили люди.

2) Після розмови зі старим герой-оповідач зрозумів, що є тільки один спосіб протистояти страшній неминучості – радіти кожній хвилині життя.

3) Через кілька днів «індіанського» життя хлопчики впали духом, тому що, залишившись одні, без нагляду дорослих, змушені були самотійно добувати собі їжу.

4) Старий повідомив, що на березі цієї річки раніше було велике село, але потім, коли річка обміліла, люди роз'їхалися хто куди.

5) Пам'ять може протистояти глухій, холодній вічності.

Відповідь: _____.

23

Які з перерахованих тверджень є правильними? Укажіть номери відповідей.

1) Речення 8 пояснює зміст речення 7.

2) У реченнях 26-27 міститься розповідь.

3) У реченні 14 представлено опис дій персонажа.

4) У реченні 45 представлено розповідь.

5) У реченнях 11-12 міститься розповідь.

Відповідь: _____.

24

З речення 15 виписіть фразеологізм.

Відповідь: _____.

25

Серед речень 9-16 знайдіть те, яке пов'язане з попереднім за допомогою присвійного займенника. Напишіть номер цього речення.

Відповідь: _____.

Прочитайте фрагмент рецензії, складеної на основі тексту, який Ви аналізували, виконуючи завдання 22-25. У цьому фрагменті розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місця пропусків (А, Б, В, Г) цифри, що відповідають номерам термінів зі списку. Запишіть під кожною літерою відповідну цифру.

26

«Важливу роль у створенні образу Мишка відіграє синтаксичний засіб – (А) _____ («величезною, як ківиш екскаватора, ложкою»), за допомогою якого передається добродушний гумор автора. У фінальній частині настрій тексту змінюється. (Б) _____ («сумна ковила», «бездонної прірви») надають міркуванням героя-оповідача лірично-схвильовану тональність. Троп – (В) _____ (в реченні 28) – допомагає створити образ безжального часу. Синтаксичний засіб – (Г) _____ (речення 36) – відображає глибину почуттів юнака».

Список термінів:

- 1) діалектизм
- 2) епітети
- 3) антоніми
- 4) синтаксичний паралелізм
- 5) питальне речення
- 6) порівняльний зворот
- 7) просте речення
- 8) метафора
- 9) анафора

Відповідь:

А	Б	В	Г

Не забудьте перенести всі відповіді у бланк відповідей № 1 згідно з інструкцією щодо виконання роботи.

Частина II

Для відповіді на це завдання використовуйте БЛАНК ВІДПОВІДЕЙ №2.

27

Напишіть твір за прочитаним текстом.

Сформулюйте одну з проблем, поставлених автором тексту.

Прокоментуйте сформульовану проблему. Введіть у коментар два приклади-ілюстрації з прочитаного тексту, які, на Вашу думку, важливі для розуміння проблеми вихідного тексту (унікайте надмірного цитування). Дайте пояснення до кожного прикладу-ілюстрації. Укажіть смисловий зв'язок між прикладами-ілюстраціями та проаналізуйте його.

Сформулюйте позицію автора (оповідача).

Сформулюйте і обґрунтуйте своє ставлення до позиції автора (оповідача).

Обсяг твору – не менше 150 слів.

Робота, написана без опори на прочитаний текст (не за даним текстом), не оцінюється. Робота оцінюється 0 балів, якщо твір – це переказ вихідного тексту або повністю переписаний вихідний текст без жодних коментарів.

Твір пишеться акуратно, розбірливим почерком.

